

Je libo expanzní samopal?

JP

Současná právní úprava zná pojem dovolené výrobní provedení expanzní zbraně. Zákon č. 119/2002 Sb. v platném znění (dále jen zákon o zbraních) zařazuje podle § 7 písmene f) expanzní zbraně dovoleného výrobního provedení do kategorie D, tzn. do zbraní ostatních, které lze volně nabývat do vlastnictví, držet, nosit a používat je podle § 15 zákona o zbraních.

Zákon o zbraních definuje v příloze, část první, bod 5. expanzní zbraň jako střelnou zbraň, jejíž konstrukce vylučuje použití kulového náboje nebo náboje s hromadnou střelou. Pro lepší pochopení problému okolo dovoleného výrobního provedení expanzní zbraně se musíme podívat do prováděcí vyhlášky č. 370/2002 Sb., o dovoleném výrobním provedení expanzní zbraně, plynové zbraně a střeliva, kde se v § 1 mimo jiné popisují jednotlivé konstrukční podmínky pro dovolené výrobní provedení expanzní zbraně. Dovolené výrobní provedení expanzní zbraně ve svém celku tvoří komplex konstrukčních prvků, které mají jen jeden cíl - nesmějí umožnit použití kulového náboje nebo náboje s hromadnou střelou v expanzní zbraní bez úpravy její konstrukce. Konstrukční dokonalost expanzní zbraně má

zamezit tomu, aby úpravami mohlo dojít k vytvoření palné zbraně na střelivo obsahující kulovou nebo hromadnou střelou.

Vyhláška č. 370/2002 Sb. současně v § 2 pojednává o dovoleném výrobním provedení střeliva. Přestože to není stanoveno vyhláškou, do expanzních zbraní musí být použito pouze střelivo, které je uvedeno v tabulkách ráží podle Úmluvy o vzájemném uznávání úředních zkušebních značek ručních palných zbraní a střeliva, respektive jeho řídicího orgánu, Mezinárodní stálé komise pro zkoušení ručních palných zbraní pro civilní potřebu (CIP - Commission internationale permanente pour les épreuves des armes à feu portatives), a následně podle ČSN 39 5020. Dále jsou to nábojky kulového, pistolového nebo revolverového střeliva, které typovou kontrolou střeliva dostalo zkušební značku pro střelivo, a tím bylo uvedeno pro použití na civilním trhu jako odlišné výrobní provedení. Tyto akustické nábojky nemusí být samostatně uvedeny v tabulkách CIP jako odlišný typ, neboť ráží, rozměry a tlaky jsou identické s původním nábojem se střelou. Je ale důležité všechny nabyvatele těchto nábojek upozornit na skutečnost, že mají jiný režim nabývání.

Jsou prodejné jako střelivo se střelou, to znamená na zbrojní průkaz a průkaz zbraně příslušné kulové ráže pro krátkou nebo dlouhou zbraň.

To znamená, že **expanzní zbraň dovoleného výrobního provedení musí mít ráži schválených akustických nebo plynových nábojek**. Pokud někdo upraví nebo vyrobí zbraň v ráži

v jakékoliv neschválené ráži akustické nebo plynové nábojky není dovolené výrobní provedení.

Ustanovení citované vyhlášky ovšem neřeší další problém kolem expanzních zbraní. Vyhláška neomezuje expanzní zbraň funkcí střelby, to znamená že **může být expanzní zbraň samočinná, samonabíjecí, opakovací nebo jednoranová**. A zde je jistý problém v ustanovení zákona o zbraních týkající se kategorie zbraně. V § 4 písmeno a) bod 5. zákona o zbraních se říká, že (zakázanými) **zbraněmi kategorie A jsou plynové nebo expanzní zbraně, nejde-li o dovolené výrobní provedení**. To znamená, že všechny expanzní zbraně nesplňující vyhlášku č. 370/2002 Sb. jsou zbraně kategorie A. U těchto zbraní se řídí nabývání do vlastnictví, držení, nošení a použití ustanoveními § 9

zákona o zbraních. V § 4 písmeno a) bod 2. se současně mluví o zbraních samočinných. Podle definice samočinné zbraně v příloze část první bod. 12 k zákonu o zbraních se jedná o palnou zbraň, u níž se opětovně nabití a napnutí bicího mechanismu děje v důsledku předchozího

Expanzní zbraň MP-38 EXP

neschváleného vojenského cvičného střeliva, vždy se bude jednat o nedovolené výrobní provedení. Nabývání do vlastnictví a držení expanzní zbraně nedovoleného výrobního provedení a střeliva je podmíněno udělením výjimky Policií ČR. Obecně lze říci, že **expanzní zbraň**

Rozebraná zbraň (výrobní předkompletační stav)

Pouzdro závěru s hlavňovou maticí a omezovacím kroužkem

výstřelu a které konstrukce umožňuje více výstřelů na jedno stisknutí spouště. Pokud je expanzní zbraň zbraní samočinnou, může dojít podle současného ustanovení zákona o zbraních k dvojímu určení kategorie zbraně, což je v přímém rozporu s ustanovením § 3 odst. 3 zákona o zbraních a vyhláškou č. 369/2002 Sb., kterou se stanoví postup Českému úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva při zařazování typu zbraně nebo střeliva do kategorie.

Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva (ČÚZZS) musí zařadit typ zbraně nebo střeliva pouze do jedné kategorie. V ČSN 39 5002-1 je pod bodem 6.2.1 definice výstřelu. Výstřel je definován jako děj probíhající v hlavní, při němž dochází k urychlování střely (příp. jiného média) a jejím vymetení z hlavně působením tlaku plynu nebo vytvoření jiného (např. světelného nebo akustického) efektu, děj výstřelu u palné zbraně lze rozdělit na tři na sebe navazující etapy: odpálení, vývin rány, pohyb střely v hlavní. Jinak řečeno, akustická samočinná expanzní zbraň nevystřeluje střelu, a navíc splňuje dovolené výrobní provedení, a proto je považována za zbraň kategorie D.

Z uvedeného vyplývá, že **samočinná expanzní zbraň dovoleného výrobního provedení není zbraní kategorie A** podle § 4 písmeno a) bod 2. zákona o zbraních, přestože splňuje definici samočinné zbraně ve znění definice samotného výstřelu. Takový výklad zákona o zbraních v oblasti expanzních zbraní akceptuje ČÚZZS jakožto rozhodující státní instituce ve věci zařazování zbraní do kategorií, ale i Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR.

Dovolené výrobní provedení expanzní zbraně podle vyhlášky č. 370/2002 Sb. má ovšem jeden negativní dopad na výrobu expanzních zbraní. Již samotný název vyhlášky mluví o dovoleném výrobním provedení, tzn. že se zde mluví o nově vyrobených expanzních zbraních, nikoliv o expanzních zbraních vyrobených formou úpravy palné zbraně, byť by splňovaly dovolené provedení, které již nelze nazvat jako výrobní.

Formou individuálního dovozu se do ČR dovážejí expanzní zbraně, většinou

jen upravené z palných zbraní, které svou konstrukcí neodpovídají dovolenému výrobnímu provedení podle vyhlášky č. 370/2002 Sb. - ať se jedná o tzv. „salutní“ pušky dovážené z SRN nebo o upravené vojenské zbraně dovážené ze Slovenské republiky. Na Slovensku tyto zbraně upravuje firma DEAS Arms s. r. o. Jedná se o zbraně s upravenou hlavní vloženými čepy v ráži vojenského cvičného střeliva. Podle zákona o zbraních platného pro SR jsou tyto zbraně volně prodejné osobám od 18 let. Diametrálně jiná situace je na území ČR. Každý, kdo si tyto zbraně individuálně doveze do ČR bez příslušného povolení Policie ČR, se dopouští nedovoleného ozbrojování, tj. držení zakázané zbraně kategorie A.

V současné době je na trhu v ČR **pouze jeden výrobek expanzní zbraně dovoleného výrobního provedení** jako napodobenina vojenské samočinné zbraně. Jedná se o (samočinný) expanzní samopal MP – 38 EXP v ráži 9x19 Salve Blank, výrobce Novohradský, Holice. Jde o nově vyráběnou napodobeninu německého samopalu MP 38/40 ráže 9 mm Luger.

Uvádíme zde popis zbraně, aby si čtenář článku mohl udělat představu o dovo-

rech, přední je menší, zadní větší. Tyč s větším průměrem je vlastní nábojová komora pro nábojku ráže 9x19 Salve-Blank. Na horní straně kulatiny o menším průměru je vyvrtán výšleňový otvor plynů (který tvoří podélnou drážku). Tato drážka přechází do šikmo (cca 15°) vrtného kanálku o průměru 3 mm ústícího do nábojové komory. Průtočný kanálek současně slouží ke seškracení výtoku pracových plynů, a tím zabezpečení funkce zbraně. Přední část kulatiny tvoří zaváděcí část do trubky hlavně. Do předního čela prodloužené nábojové komory je vyvrtán otvor, do kterého je zasunuta a přivařena tyčka o průměru 4 mm z oceli třídy 19. Rovné čelo nábojové komory má ve spodní části vyleštěný náběhový žlábek a v horní části pod úhlem 45° vpravo lůžko pro vytahovač.

Prodloužená nábojová komora je přední částí o menším průměru vsunuta do konce trubky, která napodobuje hlavě zbraně. Hlavě je po obvodu dělicí roviny svařena s trubkou. Takto složená hlavě je vsazena do přední válcové části pouzdra závěru, po obvodě je svařena s pouzdem závěru koutovým svarem. Tento svar je krytý převlečnou maticí, která u původního samopalu spojovala hlavě s pouzdem závěru. Ve spodní části pouzdra závěru mezi závitovou částí a zesíleným čelem je vyvrtána slepá díra o průměru 1,5 mm, která zasahuje do přední části prodloužené nábojové komory. Do díry je vložena wolframová jehla a je v pouzdře závěru zavařena. Tento čep zajišťuje nábojovou komoru před vyražením. Přední konec ocelové tyčky procházející na spodní vnitřní straně trubky hlavně je přivařeno do ústí trubky hlavně. Pohledem do ústí hlavně lze zjistit, že se nejedná o palnou zbraň, nýbrž o zbraň expanzní. V přední části trubky hlavně je chránětko závitů (pro cvičný násadec), základna hranolové mušky

Hlavěň a prodloužená nábojová komora s omezující tyčkou

ném výrobním provedení expanzní zbraně z hlediska její konstrukce při zachování vzhledu původní předlohy.

Hlavěň je tvořena silnostěnnou trubkou o vnitřním průměru 9 mm a prodlouženou nábojovou komorou. Nábojovou komoru tvoří kulatá tyč o dvou průmě-

v tunelovém krytu a konzola pro upevnění opěrného háku hlavně (což je typický konstrukční prvek samopalu MP 38/40).

Závěr stejně jako u předlohy je dynamický neuzamčený. Je složen z těla závěru a odpruženého úderníku. Tělo závěru je válcové s rovným předním

Závěr a odpružený úderník s teleskopickým krytem pružiny

čelem se zapuštěným lůžkem pro dno nábojnice. Tělo závěru má přední a zadní vodící osazení. Ve spodní přední polovině je dutina s vystupující drážkou pro vyhazovač. V zadním vodícím osazení je zleva vsazena napínací páka závěru. Spodní zadní část těla závěru není válcová, má rovnou plochu zakončenou ozubem pro zachycení závěru v zadní (natažené) poloze. Závěr je opatřen dlouhým vyťahovačem (tvoří listovou pružinu) umístěným na pravé horní straně těla závěru.

Oproti předloze má tělo závěru na levé horní straně vyfrézovanou podélnou drážku o šířce 8 mm a hloubce 2,8 mm (osa drážky je v úhlu 30° vlevo od svislé roviny). Drážkou prochází krátký omezovací čep, který je pevnou součástí pouzdra závěru a vyčnívá do prostoru dráhy závěru.

Úderník je dlouhý a prochází přední polovinou těla závěru. Vratná (a bicí) pružina je kryta třemi do sebe vsazenými teleskopickými válcovými pouzdry. Přední s největším průměrem je zakončeno šroubovací krytkou, do jejíhož čela je vsazen úderník pojištěný příčným kolíkem.

Pouzdro závěru je válcového typu. Oproti předloze není vyrobeno ze silného plechu, ale třískovým obráběním. V přední části je na pravé straně shora velké obdélníkové výhozní okénko. Ve stejné části vespuďu je další okénko pro ústí zásobníku. Výhozní okénko obepínají dvě oka navlečená na pouzdro závěru, která ve spodní části přecházejí do zásobníkové šachty se záchytem zásobníku. Na levé straně za zásobníkovou šachtou je umístěn velký kruhový hmatník záchyty zásobníku.

Na spodní straně pouzdra jsou dva výřezy: přední obdélníkový pro upevňovací čep proti pootočení pouzdra závěru v pouzdře zbraně a zadní oválný pro vykývnutí záchyty nataženého závěru. Na levé straně pouzdra závěru je podélná drážka pro napínací páku závěru. Mezi základnou hledí a zadním koncem pouzdra závěru má tato drážka výřez pro zajištění závěru v natažené poloze. Nata-

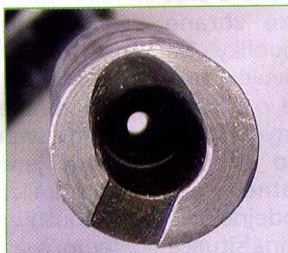
žený závěr se pootočí směrem nahoru a páka se zaklesne do výřezu při mírném posunutí závěru vpřed. Shora na pouzdře závěru je dvěma šroubky upevněna základna hledí, které je tvořeno dvěma plátky hledí.

Přední část má zesílené válcové pouzdro se závitem pro převlečnou matici a dvěma čelními výstupky proti pootočení trubky hlavně. Zadní část pouzdra má bajonetové upevnění třemi obdélníkovými segmenty do zadní části pouzdra zbraně. U každého segmentu je vyvrtán otvor o průměru 7 mm pro upevnění vnitřního ocelového kroužku. Vnitřní kroužek zabraňuje vyjmutí těla závěru ze zbraně. Po vyjmutí pouzdra závěru z pouzdra zbraně lze vysunout odpružený úderník k jeho opravě.

Do vnitřního prostoru pouzdra závěru vyčnívá za zadním čelem zásobníkové šachty pevný vyhazovač.

V zadní části vyčnívá přivařený omezovací čep závěru.

Pouzdro zbraně je tvořeno plechovým žlabem, ke kterému je zespuďu přinýtována třemi páry nýtů plechová skříň spoušťového ústrojí. V zadní části plechového žlabu je upevňovací trubka

Čelo nábojové komory s vyoseným kanálkem prachových plynů

Prodloužená nábojová komora (horní výšlehová drážka) s omezovací tyčkou a nábojkou

s vypouklým dnem. Trubka má na vnitřní straně upevňovací segmenty bajonetového spojení pouzdra závěru a pouzdra zbraně. Na okraji vypouklého dna je dosedací kroužek, na který dosedá zadní konec pouzdra závěru.

Přední část pouzdra závěru je upevněna odpruženým svislým čepem, který zapadá do předního obdélníkového výřezu v pouzdře závěru. Upevňovací čep společně s vinutou pružinou je uložen v trubkovém pouzdře v přední části skříňe spoušťového ústrojí. Spodní konec

je opatřen kruhovým točítkem. Pod točítkem je půlválcová distanční část čepu, která má pevný protikus. Zatlačením čepu dolů a pootočením o 180° dojde k opření o protikus a současně dojde k rozpojení čepu s pouzdrem závěru. Stisknutím spouště (sníží se záchyť závěru) lze pootočit pouzdro závěru o 120° (dojde k uvolnění bajonetového spoje ve spojovací trubce pouzdra zbraně) a následnému posunutí vpřed. Tím se oddělí pouzdro závěru (se závěrem a hlavní) od pouzdra zbraně.

V zadní části pouzdra zbraně je zespuďu upevněna masivní pistolová rukojeť s lučičkem. Nad rukojetí vybíhá dozadu plocha, ve které je upevněna sklopná ramenní opěra. Její krajní polohy jsou aretovány odpruženým tlačným čepem. Nad osou ramenní opěry je plochý otvor pro upevnění nosného popruhu. Pistolová rukojeť s lučičkem a nosnou plochou sklopné ramenní opěry tvoří jeden celek vyrobený z hliníkové slitiny.

Spoušťové ústrojí je tvořeno pouze odpruženou spouští, dlouhým táhlem spouště a záchytem závěru. Spoušť jako dvouramenná páka přenáší pohyb plechovým táhlem na záchyť závěru tvořený úhlovou dvouramennou pákou. Stisknutím spouště dojde k snížení záchyty závěru. Pojistné ústrojí zbraň nemá (stejně jako předloha). Jedinou pojistkou je zaklesnutí napínací páky závěru v pojistné drážce pouzdra závěru.

Zásobník je odnímatelný, skříňový dvouřadový s kapacitou 32 nábojů ráže 9x19 SB. Je použit původní zásobník.

Podle dokumentace výrobce jsou údaje předepsané vyhláškou č. 335/2004 Sb – označení modelu, jméno výrobce, výrobní číslo a ráže zbraně - uvedeny na pravé straně upevňovací trubky pouzdra zbraně. Výrobní číslo je ve tvaru 01/05: číslice před lomítkem znamená pořadové číslo výrobku, číslice za lomítkem znamenají poslední dvojčíslí roku výroby.

**MP – 38 EXP
PETR NOVOHRADSKÝ
01/05
9 MM x 19 S. B.**

Pro zvýšení autenticity napodobeniny zbraně jsou zde vyraženy napodobeniny německých výrobních čísel (např. **82173 b**) a přijímací značky zbrojního úřadu.

Tak takhle vypadá jedno dovolené výrobní provedení (samočinného) expanzního samopalů. Jen věříme, že s novelou zákona o zbraních dojde k výrobě dalších pěkných expanzních zbraní a jejich držitelé nebudou mít obavy z jejich držení ve vztahu k zákonu o zbraních.